

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA DASTURLASHTIRISHNING XALQARO BAHOLASH DASTURLARI MAZMUN VA MOHIYATI HAQIDA

Shozadaev Farxod

Toshkent iqtisodiy va pedagogika instituti o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14763030>

Annotasiya. Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalaridan milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning ilmiy-metodik asoslari haqida mulohazalar suningdek, Respublika ta'lim inspeksiyasi tomonidan milliy o'quv dasturi loyihasi muhokamasi haqida so'z yurutamiz.

Kalit so'zlar. Mulohaza, texnologiya, maqsad vazifa, o'quv dasturi, ta'lim standarti, boshlang'ich ta'lim, matematika, bilim va ko'nikma.

Аннотация. В этой статье мы обсуждаем научно-методические основы реализации национальной учебной программы по информационным технологиям в начальном образовании, а также обсуждение проекта национальной учебной программы Республиканской инспекцией образования.

Ключевые слова. Рассмотрение, технология, цели, учебная программа, образовательные стандарты, начальное образование, математика, знания и навыки.

Annotation. In this article, we discuss the scientific and methodological foundations for the implementation of the national curriculum on information technology in primary education, as well as the discussion of the draft national curriculum by the Republican Inspectorate of Education.

Key words. Consideration, technology, goals, curriculum, educational standards, primary education, mathematics, knowledge and skills.

Microsoft Excel dasturining yana bir imkoniyati diagrammalar bilan ishlashdir. Buning uchun u Office paketi tartibiga kiruvchi qo'shimcha Microsoft Graf murojat etadi. Diagrammada tasvirlanadigan grafikning asos sonlarini kiritganimizdan keyin "Standartnaya" jihozlar panelidan "Master diagramm" jihozini tanlaymiz. Natijada diagrammani yaratish ustasi yuklanadi. Diagrammalarni yaratish 4 ta qismdan iborat.

- Diagramma turini va shaklini tanlash.

Bu bosqichda biz «Tip» ro'yxatidan biron bir diagramma turini va «Vid» guruhidan tashqi ko'rinishini tanlab «Dalee» tugmachasini bosamiz. Diagrammalarning bir necha standart yoki nostandart turlari mavjud: gistogramma, lineychataya, grafik, krugovaya, tochechnaya, s oblastyami, koltsevaya, lepestkovaya, poverxnost, puzo'rkovaya, birjevaya, tsilindricheskaya, konicheskaya, piramidalnaya va x.k. Diagramma yaratish jarayonini bekor qilish uchun «Otmene» tugmachasini bosish kerak.

- Diagrammada asos bo'ladigan sonlar manzili. Bu bosqichda diagrammaga asos bo'ladigan sonlar manzili ko'rsatiladi va zarurat tug'lsa «Ryad» bo'limida grafik va qator nomlari belgilanadi.

- Diagramma parametrlarini, nomini va yoy nomlarini kiritish. Bu bosqichda «Nazvanie diagrammo» satrida diagramma nomini, «Os X» va «Os U» satrlarida X va U o'qlarining nomlari kiritiladi va «Dalee» tugmachasi bosiladi. Oldingi oynaga(bosqichga) qaytarish uchun «Nazad» tugmachasini bosish kerak.

- Diagramma joylashish joyini ko'rsatish.

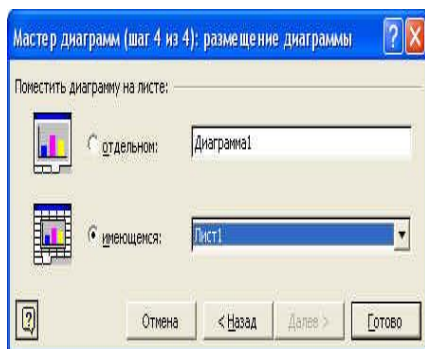
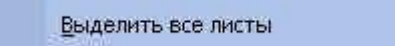

Diagramma deyarli tayyor bo'ldi va u qaerga joylashish kerakligini ko'rsatish kerak. Diagramma joriy jadvalga yoki alohida jadvalga joylashishi mumkin. Joriy jadvalga diagrammani o'rnatish uchun «imeyuhemsiya»- ni tanlab «Gotovo» tugmasini bosamiz. Alohida ko'rinishda o'rnatish uchun esa «otdelnom»-ni tanlab «Gotovo» tugmasini bosamiz. Natijada tayyor diagramma hosil bo'ladi. Bundan tashqari alohida sahifada diagrammani tez hosil qilish uchun ma'lumotlarni ya'ni diapazonini tanlab F11 tugmasi bosiladi. Natijada yangi diagramma alohida ko'rinishga ega bo'ladi.

SAHIFALAR BILAN ISHLASH

Yangi sahifani qo'shish, o'chirish, qayta nomlash va x.k kabi ishlarni amalga oshirish uchun, bunda sichqonchani sahifaga keltirib sichqonchaning o'ng tugmasi bosiladi. So'ng kontekst menyusi paydo bo'ladi. Bu menyu quyidagicha:

1. - yangi sahifani qo'shish. Bu qatorni tanlab sichqonchaning chap tugmachasi bosilganda Vstavka dialog oynasi paydo bo'ladi. Bu oynasida Qog'oz ixtiyorligini tanlab OK tugmasi bosiladi. So'ng sahifa qatorida yangi sahifa paydo bo'ladi.
2. - faol sahifani o'chirish
3. - faol sahifani qayta nomlash, sichqoncha yordamida sahifaani qayta nomlash uchun sichqonchaning chap tugmasi ikki marta bosiladi.
4. - faol sahifani ko'chirish yoki nusxa olish
5. - Excel ishchi oynasidagi barcha sahifalarni tanlash
6. - Yorliq rangini tanlash

FAOL KATAKKA IZOH (PRIMECHANIE) QO'YISH

Katakka izoh qo'yish uchun sichqonchaning o'ng tugmasi yoki Vstavka menyusidagi "Primechanie" qatoridan amalga oshiriladi. Katakka izoh ya'ni Primechanie qo'yilganda katakning o'ng yuqori qismiga qizil uch paydo bo'ladi. Agar sichqonchani shu qizil uch bilan burchakka keltirsangiz avtomatik ravishda izoh ochiladi. Izoh (Primechanie) vosita panelini ochish uchun Vid menyusidagi <Paneli instrumentov> qatoridagi Retsenzirovanie qatoridan amalga oshiriladi. Bu vosita paneli quyidagicha:

1. - yangi izoh hosil qilish. Agar siz izohni tahrir qilmoqchi bo'lsangiz bunda qo'yilgan izohning katakni tanlab, Retsenzirovanie panelida tugmasini bosing
2. - Oldingi izohga o'tish
3. - Keyingi izohga o'tish
4. - Faol izoh ko'rsatish
5. - Barcha izohlarni ko'rsatish
6. - Izohni o'chirish

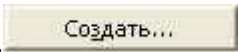
YANGI VOSITA PANELINI HOSIL QILISH. HOSIL QILINGAN VOSITA PANELIGA TUGMALAR QO'SHISH.

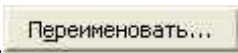

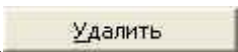
Vosita panelini qo'yish yoki olib tashlash uchun asosiy Vid menyudagi <Paneli instrumentov> qatoridagi, ya'ni ochilgan menyudan kerakli bo'lgan yoki kerakli bo'lmagan vosita panelini olib tashlash mumkin.

Yangi vosita panelini hosil qilish va unga tugmalar qo'shish uchun tugmalar ko'shish uchun asosiy <Vid> menyudagi <Paneli instrumentov> katoridagi ya'ni ochilgan menyudagi Nastroyka... tanlab chap tugmasi bosilganda Nastroyka nomli mulokot oynasi paydo bo'ladi. Bu oyna 3-ta zakladkasidan iborat bo'lib bular

1.zakladkasi

1.1. - yangi vosita panelini hosil qilish

1.2. - vosita panelini qayta nomlash

1.3. - vosita panelini o'chirish

2. -zakladkasi quyidagicha

2.2 - buyruq kategoriyaning ro'yxati

Bu zakladkasining oynasida sichqoncha yordamida kerakli bo'lgan kategoriyan tanlanadi.

2.3 -tanlangan katergoriyaning tugmalar ro'yxati va Komanda oynasida esa shu kategoriyaning tugmalari paydo bo'ladi.

Sichqoncha yordamida kerakli bo'lgan tugmani tanlab, ya'ni chap tugmasi bosilgan holda yangi vosita paneliga keltirib chap tugmasi qo'yib yuboriladi. Vosita panelidagi kerakli bo'lmagan tugmani olib tashlash uchun sichqonchaning chap tugmasi bosilgan holda vosita panelidan chiqariladi.

Formula qatoridan foydalanish, formulalar hosil qilish. Formulalar bilan ishlash elektron jadvalning eng katta imkoniyatlaridan biridir. Formulasiz elektron jadvallar oddiy matn redaktoridan farq qilmay koladi. Formulalar bilan tanishish ishchi jadvalga formulani yozish uchun uni katakka kiritish kerak. Xuddi boshqa ma'lumotlardek, formulalarni yo'qotish, ko'chirish va undan nusxa olish imkoni mavjud. Katakka kiritiladigan formulada quyidagi elementlar bo'lishi mumkin:

- * Arifmetik amallar, masalan Q (qo'shish), * (ko'paytirish);
- * Katak yoki maydon adresi yoki ularning nomi;
- * Sonlar;
- * Ishchi jadval funktsiyalari, masalan, SUMM.

Formulalarda xohlagancha amallar ishtirok etishi mumkin (murakkab formulalar ham bo'lishi mumkin)..

Adabiyotlar

- 1 .Matematika soxasidagi ta'lim sifatini oshirish va ilmiy-tadqiqotlarni rivojlantirish chora tabirlari to'g'risida. Uzbekiston Respublikasi prezidentining PQ-4708-son 07.05.2020 Qarori
2. Стратегия действий по пяти приоритетным направлениям развития Республики Узбекистан в 2017-2021 годах. к Указу Президента Республики Узбекистан от 7 февраля 2017 года № УП-4947
3. Farberman B.L. va boshqlar. Oliy o'quv yurtlarida o'qitishning zamonaviy usullari. – Toshkent;

4. M.I. Dzhumaev Competence- based approach to teaching mathematics to primary school students according to the requirements in the national curriculum of Uzbekistan Science and innovation. International Scientific Journal Volume 3 Issue 2 February 2024 Uif-2022: 8.2 | Issn: 2181-3337 | Scientists.Uz. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10694172>
5. Джумаев М. И. Качество образования - Научный вестник Бухарского института психологии и иностранных языков как средство формирования педагогических компетенций». Научно-практический журнал. buxpxti.uz 1(5)2024 163-168 <http://buxpxti.uz>
6. Dzhumaev M.I. Competence- based approach to teaching mathematics to primary school students according to the requirements in the national curriculum of Uzbekistan Science and innovation. International Scientific Journal Volume 3 Issue 2 February 2024 Uif-2022: 8.2 | Issn: 2181-3337 | Scientists.Uz. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10694172>
7. Shkola 2100. Prioritetnye napravleniya razvitiya Obrazovatelnoy programmy / Pod nauch. red. A.A.Leonteva. Vip. 4. M.: Balass, 2000. – 208 s.